

have Anstand eller ikke, saa hedder det i Almindelighed i den paagjældende Kjendelse, hvorved Anstand bevilges, at han saaer den efter Omstændighederne, efter Omstændigheder uden videre Angivelse af Grundene dertil. Nu mener jeg, at, naar det Spørgsmaal kommer for en Domstoel, om en Part kan faae Udsættelse paa Grund af indgiven Ansøgning om fri Proces, (Casse: Maa jeg bede om Ordet), saa maa han producere en Attest fra vedkommende Autoritet om, hvorvidt Ansøgningen er fremmet; saaledes er Fremgangsmaaden nu, og det vil da af denne Attest sees, om Ansøgningen er leveret ham tilbage til Erklæring. Den paagjældende Ret har da at skønne, om han har havt Ansøgningen længe nok til sin Erklæring eller ikke, og, skønner Retten, at han har havt Ansøgningen længe nok, vil Anstand blive ham nægtet, i modsat Tilfælde vil den blive ham bevilget. Jeg paastaar, som sagt, at dette Forhold ikke vil forårsage anden Vanskelighed end de fleste andre Spørgsmaal, hvor der spørges, om Anstand skal gives eller ikke under en Retsdag. Jeg troer, at netop det Tilfælde, hvorom her nu er Tale, Spørgsmaalet nemlig, om en Part skal bevilges fri Proces, er et af de Tilfælde, hvor Loven vil faae en gavnlig Anvendelse; thi det er en stor Anomalie, en stor Urigtighed, at en Underdommer skal give Erklæring i en Parts Sag, førend han skal paafjende den som Dommer; det Uheldige ligger deri, at Administrationen ikke er skilt fra Dommervæsenet. Jeg er aldeles vis paa, at i mangfoldige Tilfælde vil en Ansøgning om fri Proces faae et ganske andet Udfald, naar Parten bliver istand til at erklære sig over Underøvrighedens Erklæring. Underøvrigheden kan ikke kjende netop det Spørgsmaal, hvorom den paagjældende Sag dreier sig; det er noget, som den først bliver istand til at kjende, naar Sagen foreligger udprocederet. Jeg skal ikke gaae videre ind paa dette specielle Forhold; men jeg skal bede Thinget at vedtage denne Lov saaledes, som den nu er afgjort. Det er ikke andet, vi forlange ved at faae denne Lov, end Offentlighed i Administrationen. Jeg har vel hørt den ærede Rigsdagsmand fra Aarhus paastaar, at en saadan

Fremgangsmaade var mod Administrationens Organisation, fordi, sagde han ved 2den Behandling, Administrationen skulde skønne, om en Ansøgning kunde bevilges eller ikke; men vi forhindre ikke Administrationen i at skønne, det vedbliver at være Administrationens Sag at afgjøre Ansøgningerne; hvad vi ønske at opnaae, det er kun Visshed om, at Sagerne foreligge i ethvert Tilfælde den paagjældende Administration saa sandfærdige og saa udførlige, som de kunne tilveiebringes; naar dette skeer, saa vil Administrationen være sat istand til at have det bedste Skøn. Vi fordrer ikke at kjende Administrationens Grunde; vi have ikke sagt, at dens Afgjorelse af en Ansøgning herefter skal ledsages af Grunde. Det vedbliver som hidtil at være Administrationens Sag efter sit eget Forogtbedfindende at afgjøre Ansøgningerne; vi have kun villet, at der skulde indføres en Offentlighed i Administrationen, som jeg troer er en nødvendig Folge og en retfærdig Consequens af vor frie Forfatning; thi denne Lov er i mine Dine ikke andet end en ligefrem nødvendig Folge af den hele Forfatning, som nu eksisterer heri Landet.

Casse: Jeg skal vel vogte mig for at forøge Mængden af de almindelige Betragtninger, der allerede ere blevne gjort over det foreliggende Spørgsmaal; men jeg har kun bedet om Ordet for at udtale den Overbeviisning, som maaskee min langvarige Stilling som Dommer turde give nogen større Vægt, end den ellers vilde have, at det ganske vist vil gaae, som den høitærede Indenrigsminister har paapeget med Hensyn til det sidste omhandlede Punkt, at der ved Lovforslaget i den Form, hvori det nu foreligger, vil udøves en i høieste Grad fordærvelig Indflydelse paa processuelle Forhold. Den sidste Taler har sagt, at det vil gaae med Ansøgninger om fri Proces og de paa saadanne Ansøgninger støttede Begjæringer om Anstand, som det i Almindelighed gaaer med Anstands=Forlangender, og deri er jeg temmelig enig; men det finder jeg netop er det store Onde, fordi dette mere end noget andet vil aabne Afgang for Begjæringer om Anstand, til hvis Bedømmelse først yderligere Dy-